

ACHTERGROND ARCHITECTUUR IN VLAANDEREN

Keek Vlaanderen ooit naar Nederland als het op architectuur aankwam, nu is het andersom. Vier lessen

Provinciehuis Antwerpen, ontworpen door Xaveer de Geyter Architects. Het gebouw is een voorbeeld van hoe hoogbouw kan worden gecombineerd met parken. Beeld Matthias Van Rossen

Het Architectuurjaarboek toont waarin Vlaanderen voorop loopt.

Kirsten Hannema 30 november 2020, 16:03

‘**H**et lelijkste land ter wereld’, zo beschreef architect Renaat Braem zijn thuisland België in zijn gelijknamige boek uit 1968. Lintdorpen van huizen met rolluiken voor de ramen, snelwegen vol gaten, geflankeerd door industriehallen; dat is het beeld dat nog steeds leeft van de architectuur bij onze zuiderburen. Maar niets is minder waar, zo blijkt uit het nieuwste *Architectuurjaarboek Vlaanderen*.

Het idee voor wat in 1994 begon als jaarboek is gekopieerd naar

Live

Editie

Best gelezen

Zoeken

Service

het boek uitgeeft) en de Vlaams Bouwmeester die Open Oproepen – ontwerpprijsvragen voor publieke projecten – organiseert. Vlaanderen zag hoe Nederland met deze ‘instrumenten’ een bloeiend architectuurklimaat wist te creëren, waarin een nieuwe generatie architecten, onder de naam Superdutch, kon doorbreken. Inmiddels zijn de rollen omgedraaid. ‘Vlaanderen loopt op punten voor’, schrijft de Nederlandse architectuurhistoricus Wilma Kempinga in haar essay over scholenbouw.

Gebouwen vertellen over onze geschiedenis en waarden, schrijft de minister-president van de Vlaamse regering Jan Jambon in het voorwoord. Daarop kunnen we voortbouwen, door de kennis die in stenen besloten ligt over te dragen: ‘ook dat is de verdienste van het Architectuurboek’. Aan de hand van de beste gebouwen en essays die de laatste trends duiden, toont de redactie waar het land ruimtelijk staat, vanuit de gedachte dat goed voorbeeld goed doet volgen. Vier voorbeelden uitgelicht.

Begin met de buitenruimte

Ingetogen materialen, zorgvuldige details, monumentale uitstraling, dat zijn de ingrediënten van de Vlaamse basisschool, schrijft Wilma Kempinga. Deze ‘kalme architectuur’ komt volgens haar voort uit het feit dat Vlaamse architecten doorgaans rond een besloten buitenruimte – geïnspireerd op het kloosterhof – ontwerpen, daar waar Nederlandse ontwerpers de klaslokalen meestal tot een (liefst opvallend) object kneden. Het idee van een gebouw met verborgen binnenwereld zie je ook bij de Standaertsite in Gent. Decennialang stond op deze plek de doe-het-zelfwinkel van de familie Standaert, die de rol van dorpspomp vervulde, tot de zaak door de komst van bouwmarkten failliet ging. De gemeente kocht het terrein, een team van ontwerpers heeft het in samenspraak met bewoners omgetoverd tot een ontmoetingsplek. Het asfalt haalden de architecten weg zodat er gras kan groeien, klimop hecht zich aan de pergola van hergebruikte betonnen spanten. De voormalige houtzagerij werd een paviljoen met zitbanken aan de gevel en een multifunctionele ruimte onder de kap.

Standaertsite Gent, ontworpen door ae, Carton123 en murmuur architecten. Beeld Michiel de Cleene

Combineer hoogbouw met parken

De uitzondering op de regel dat Vlaamse architecten terughoudend zijn met grote gebaren is het Provinciehuis in Antwerpen, een geknikte toren opgebouwd uit driehoekige ramen en gevelelementen. Architect Xaveer de Geyter koos deze vorm niet toevallig; de driehoek is het logo van de provincie. Hij is een leerling van de Nederlandse architect Rem Koolhaas, wiens bureau OMA toevallig dit jaar ook een toren van gestapelde driehoeken opleverde: het Amsterdamse RAI-hotel. Beide gebouwen hebben een sterke iconische werking, maar het Provinciehuis biedt meer. Door de kantoor- en vergaderruimten compact te organiseren, is ruimte vrijgespeeld voor een nieuw park. Daaraan ligt de publiek toegankelijke lobby met expositieruimte voor de kunstcollectie van de provincie.

De Volkskrant Kunst & Cultuur

De wekelijkse nieuwsbrief met het laatste kunstnieuws en de belangrijkste recensies, interviews en beschouwingen.

Inschrijven

Stel circulair bouwen centraal

Live

Editie

Best gelezen

Zoeken

Service

bestaand uit een 'origamidak' dat rust op ranke kolommen. Dit is het Bouwmaterialendorp, ontworpen door TETRA architecten, een gigantisch 'milieuplein' waar tweedehands bouwmaterialen worden verzameld, geordend en gerecycled. Het is een vorm van bedrijvigheid die steden als Rotterdam en Amsterdam richting de randen schuift, om de achtergebleven pakhuizen te verbouwen tot lofts en hippe koffiebars. Brussel stapt van het geijkte gentrificatiepad af; op deze centrale zichtlocatie toont de stad hoe de maakindustrie kan bijdragen aan de overgang van een lineaire naar een circulaire economie. Een voorheen veronachtzaamd gebouwtype presenteert zichzelf als een industriële kathedraal van de 21ste eeuw.

Bouwmaterialendorp in de haven van Brussel, ontworpen door TETRA architecten. Beeld Filip Dujardin

Denk voorbij oud en nieuw

In Vlaanderen zie je, net als in Nederland, een verschuiving in de architectuuropgaven van uitbreiden naar stedelijke verdichting en van nieuwbouw naar hergebruik. Dat vraagt om een andere benadering, voorbij de standaard renovatiemethoden: het gebouw in 'oorspronkelijke' staat terugbrengen dan wel een glazen doos ernaast bouwen die duidelijk maakt: dat is het monument, dit is nieuw.

Met de herbestemming van het Predikherenklooster tot de Stadsbibliotheek van Mechelen toont het Nederlandse bureau Korteknie Stuhlmacher hoeveel meer mogelijkheden er tussen die twee uitersten zijn. Door plafonds bloot te leggen, behang van muren te krabben en de ontstane 'ruïnes' te laten voor wat ze zijn, maken de ontwerpers de geschiedenis van het veelvuldig verbouwde complex voelbaar. Met de moderne houten lambrisering en zitvensterbanken hebben ze de bouwdelen en -periodes mooi verbonden. Zo is een reeks bijzondere ruimtes en sferen ontstaan en tegelijk een

'bibliotheek' van renovatiestrategieën, van restauratie en conservatie tot historiseren en hedendaags ingrijpen.

Stadsbibliotheek Het Predikheren, Mechelen door Korteknie Stuhlmacher Architecten. Beeld Luuk Kramer

Architectuurboek Vlaanderen N°14 - *Wanneer attitudes vorm krijgen* (uitgave Vlaams Architectuurinstituut)

Nog even dit...

In tijden van corona en complottheorieën is het belangrijker dan ooit om geïnformeerd te worden door een kwalitatieve nieuwsbron. De Volkskrant is zo'n bron; een gezaghebbend no-nonsens nieuwsplatform dat enerzijds de waarheid voorhoudt en anderzijds mensen bij elkaar brengt. Niemand anders dan wij zelf bepaalt de agenda van onze redactie en wij zullen nooit buigen voor druk van buitenaf. Deze onafhankelijkheid maakt dat wij als geen ander in staat zijn voor u te achterhalen hoe de zaken echt in elkaar steken.

U leest de Volkskrant al voor 2,- per week.

MEER INFORMATIE

[Als abonnee inloggen](#)

MEER OVER KUNST, CULTUUR EN ENTERTAINMENT KUNST EN ENTERTAINMENT LIFESTYLE EN VRIJE TIJD AMSTERDAM ANTWERPEN ARCHITECTUURBOEK ARCHITECTUURJAARBOEK ARCHITECTUURJAARBOEK VLAANDEREN KIRSTEN HANNEMA

NEW PEUGEOT SUV E-2008
UNBORING THE FUTURE
FULL ELECTRIC

[ONTDEK HEM HIER](#)

Legale vermeldingen

Cultuur & Media

INTERVIEW

De pianobroers Arthur en Lucas Jussen storten zich op de Russische grootheden

NIEUWS

MEER >

Bijna 250 nieuwe patiënten per dag in het ziekenhuis • 7.400 nieuwe coronagevallen

Ajax treft AS Roma in kwartfinale Europa League

Schots koningsdrama sleept zich voort: premier Sturgeon misleidde (per ongeluk) parlement

FBI publiceert nieuwe video's om meest gewelddadige Capitool-bestormers op te sporen

Bekijk de uitslagen per gemeente en de landelijke zetelverdeling

Waarom gaan we pas 'in de loop van volgende week' door met AstraZeneca?

VS klimmen beduidend sneller uit economische coronacrisis dan Europa

RECENSIE

Die sieben Todsünden wordt iets te deftig gebracht ★★☆☆☆

KUNSTWERK VAN DE WEEK

Een geestig en spitsvondig filmpje van 1 minuut over angst en onze behoefte aan controle

BEST GELEZEN

MEER >

- 1 Hoe een campagnefoto van D66 zes voorpagina's wist te halen
- 2 Wat te doen als Thierry Baudet je verdacht maakt op Twitter, met je huisadres erbij?
- 3 Van Fortuyns chauffeur tot schrijver van opzienbarende roman: een bonte stoet komt met Baudet Kamer in

Live

Editie

Best gelezen

Zoeken

Service

advertiseurs

Wilt u belangrijke informatie delen met de Volkskrant?

[Tip hier onze journalisten](#)

Algemeen

[Contact met de redactie](#)

[Contact met de klantenservice](#)

[Privacystatement](#)

[Abonnementsvoorwaarden](#)

[Gebruiksvoorwaarden](#)

[Cookiebeleid](#)

[Cookie-instellingen](#)

[Colofon](#)

Service

[Klantenservice](#)

[Mijn account](#)

[Vakantieservice](#)

[Adverteren](#)

[Losse verkoop](#)

Meer de Volkskrant

[Abonneren](#)

[Nieuwsbrieven](#)

[Digitale krant](#)

[Webwinkel](#)

[Inclusief](#)

[RSS-feeds](#)

[Facebook](#)

Android apps

iOS apps

Navigeer

Columnisten

Recensies

De Volkskeuken

Archief

Op alle verhalen van de Volkskrant rust uiteraard copyright. Linken kan altijd, eventueel met de intro van het stuk erboven.

Wil je tekst overnemen of een video(fragment), foto of illustratie gebruiken, mail dan naar copyright@volkskrant.nl.

© 2021 DPG Media B.V. - alle rechten voorbehouden